

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D53 13 พ.ย. 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น NATO	NATO Industry Forum 2025: พันธมิตรอุตสาหกรรม, ความมั่นคง และการปรับยุทธศาสตร์ในยุคหลังสงครามเย็นใหม่	
ประเด็นสำคัญ	- ภูมิทัศน์ใหม่ของ NATO และความหมายของเวทีอุตสาหกรรมความมั่นคง - มิติทางประวัติศาสตร์: จากพันธมิตรทางทหาร สู่พันธมิตรเชิงอุตสาหกรรม - ผลกระทบต่อสมาชิก NATO: การจัดสมดุลอำนาจระหว่างยุโรปกับสหรัฐอเมริกา - บทบาทของประเทศนอกสมาชิก: ระเบียบความมั่นคงเชิงขยาย - การแบ่งปันเทคโนโลยีทางทหาร: พรหมแดนใหม่ของความร่วมมือและการแข่งขัน - NATO ท่ามกลางรัสเซียและจีน: ความท้าทายของยุคหลังสงครามเย็น - การออกแบบอนาคตของ NATO ในระเบียบโลกหลายขั้ว	

ภูมิทัศน์ใหม่ของ NATO และความหมายของเวทีอุตสาหกรรมความมั่นคง

การประชุม NATO Industry Forum 2025 ที่จัดขึ้น ณ กรุงบูคาเรสต์ ประเทศโรมาเนีย ระหว่างวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2025 ถือเป็นหมุดหมายสำคัญของการปรับสมดุล ขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) ต่อโครงสร้างความมั่นคงโลกที่เปลี่ยนแปลงไปหลังสงครามเย็นมานานกว่า 30 ปี ในขณะที่โลกกำลังเผชิญการแข่งขันด้านเทคโนโลยี การทหาร และเศรษฐกิจระหว่าง “ขั้วตะวันตก” กับ “ขั้วตะวันออก” ที่นำโดยจีนและรัสเซีย การประชุมครั้งนี้ได้เป็นเพียงเวทีหารือระหว่างผู้ผลิตอาวุธกับผู้กำหนดนโยบาย หากแต่เป็น “สัญญาณเชิงยุทธศาสตร์” ที่สะท้อนทิศทางของโลกยุคหลังยุคหลังสงครามเย็น (post-post Cold War era) ภายใต้แนวคิดหลักของฟอรัมในปีนี้อยู่ที่ “Shaping the Future of Defence through Innovation and Cooperation” NATO ต้องการเชื่อมโยง “เศรษฐกิจ” เข้ากับ “ความมั่นคง” อย่างเป็นระบบ โดยตระหนักว่า การป้องกันประเทศในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกองทัพที่มีจำนวนมากหรือชิปนาวูที่ทรงอำนาจเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ “ห่วงโซ่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ” (Defence Industrial Base) ที่สามารถผลิต ปรับปรุง และถ่ายทอดเทคโนโลยีได้อย่างยืดหยุ่นและยั่งยืน ในบริบทเช่นนี้ เวิร์กช็อป NATO จึงกลายเป็นสะพานระหว่างรัฐ พันธมิตรเอกชน

และองค์ความรู้เชิงนวัตกรรมที่ร่วมกันเป็นพลังอำนาจใหม่ของโลกตะวันตก แต่สิ่งที่น่าจับตามองไม่ใช่เพียงการหารื้อเชิงเศรษฐกิจ หากแต่คือการที่ NATO พยายาม “จัดวางตัว” ใหม่ในโลกที่ไม่ใช่สองขั้ว (bipolar) แบบสงครามเย็นเดิม อีกต่อไป การประชุมนี้คือการประกาศว่า NATO มีได้เป็นเพียงพันธมิตรทางทหาร หากแต่กำลังเป็น “สถาปัตยกรรมแห่งอุตสาหกรรมความมั่นคง” ที่มีพลวัตเชิงยุทธศาสตร์ระดับโลก

มิติทางประวัติศาสตร์: จากพันธมิตรทางทหาร สู่พันธมิตรเชิงอุตสาหกรรม

หากย้อนกลับไปในยุคสงครามเย็น NATO ถือกำเนิดขึ้นเพื่อเป็นกลไกการป้องกันร่วม (collective defence) ต่อภัยคุกคามจากสหภาพโซเวียต อุดมการณ์คือการ “ป้องกันยุโรปจากคอมมิวนิสต์” แต่หลังปี 1991 เมื่อโซ

เวียตล่มสลาย ความจำเป็นเชิงทหารของ NATO ลดลงอย่างมาก หลายฝ่ายถึงกับตั้งคำถามว่า “NATO ยังจำเป็นอยู่หรือไม่” ทว่าการขยายตัวของ NATO สู่ยุโรปตะวันออก และการเข้าแทรกแซงในกรณีโคโซโว อัฟกานิสถาน และลิเบีย กลับยืนยันว่า NATO ยังคงเป็นเครื่องมือของ “การเมืองโลกแบบตะวันตก” ที่ยังต้องการรักษาอิทธิพลไว้ในยุโรปและนอกยุโรป แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจนในศตวรรษที่ 21 คือ NATO ได้ขยับจาก “พันธมิตรทางทหาร” สู่ “พันธมิตรเชิงอุตสาหกรรม-เทคโนโลยี” การมีอยู่ของบริษัทเอกชน เช่น BAE Systems, Thales, Raytheon, Lockheed Martin หรือ Rheinmetall กลายเป็นหัวใจของกลยุทธ์ใหม่ ซึ่งไม่ใช่เพียงการสร้างอาวุธ หากแต่เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีขั้นสูง ปัญญาประดิษฐ์ ระบบอัตโนมัติ และห่วงโซ่อุปทานความมั่นคง NATO Industry Forum จึงเป็นสัญลักษณ์ของ “การสถาปนาอุตสาหกรรมความมั่นคงร่วม” ที่เชื่อมรัฐเข้ากับตลาด การมีอยู่ของบริษัทเทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับโลกในฟอรัมนี้สะท้อนว่า โลกไม่ได้แข่งขันเพียงด้านกำลังรบ แต่แข่งขันใน “กำลังผลิต” และ “ความสามารถทางเทคโนโลยี” ด้วย

ผลกระทบต่อสมาชิก NATO: การจัดสมดุลอำนาจระหว่างยุโรปกับสหรัฐอเมริกา

แม้ NATO จะมี 32 ประเทศสมาชิก แต่สมการอำนาจระหว่าง “ยุโรป” กับ “สหรัฐอเมริกา” ยังคงไม่เท่ากัน การประชุมปี 2025 สะท้อนการตอรองระหว่างสองฝ่ายอย่างชัดเจน ในขณะที่ยุโรปพยายามสร้าง “อัตลักษณ์ด้านความมั่นคงของตนเอง” (Strategic Autonomy) ผ่านความร่วมมือระหว่างสหภาพยุโรป (EU) และกองกำลังยุโรป (European Defence Fund) สหรัฐอเมริกาก็กลับมองว่าความมั่นคงยุโรปยังต้องอิงโครงสร้าง NATO เป็นหลัก ประเด็นสำคัญคือ “ห่วงโซ่อุปทานทางอุตสาหกรรม” ของ NATO ยังคงพึ่งพาเทคโนโลยีและเงินทุนจากสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ การผลิตชิ้นส่วนสำคัญ เช่น ชิปควบคุม ระบบเรดาร์ หรือเทคโนโลยี AI ทางทหาร ยังอยู่ในมือของบริษัทอเมริกัน สิ่งนี้ทำให้ยุโรปอยู่ในสถานะ “ผู้ตามเชิงเทคโนโลยี” มากกว่า “ผู้ริเริ่ม” แม้ยุโรปจะมีศักยภาพด้านอุตสาหกรรม แต่ยังคงขาดกลไกเชื่อมโยงข้ามชาติในลักษณะเดียวกับสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม NATO Industry Forum 2025 เปิดพื้นที่ให้ยุโรปเจรจาเพื่อสร้าง “แนวทางร่วมด้านเทคโนโลยีความมั่นคง” เช่น การจัดตั้ง

European Defense Innovation Hub และการขยายระบบมาตรฐานร่วม (Interoperability Framework) ซึ่งช่วยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีสหรัฐในระยะยาว นี่คือการเริ่มต้นของการสร้างอัตลักษณ์ความมั่นคงยุโรปที่ผสมผสานกับ NATO มากกว่าการแยกขาดออกไป สำหรับสหรัฐอเมริกา การประชุมครั้งนี้เป็นโอกาสในการรักษาผู้นำด้านเทคโนโลยี และควบคุมการไหลเวียนของอาวุธในตลาดโลกผ่าน NATO ซึ่งเป็นพันธมิตรที่สหรัฐฯ มีอิทธิพลสูง การควบคุมมาตรฐานยุทธภัณฑ์และเทคโนโลยีจึงเท่ากับการควบคุม “อำนาจเชิงอุตสาหกรรม” ของโลกตะวันตกไปด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง NATO Industry Forum ไม่ได้เป็นเพียงเวทีหารือ แต่เป็น “เครื่องมือสร้างความสมดุลระหว่างขั้วอำนาจภายในตะวันตกเอง” สหรัฐฯ ใช้มันเพื่อรักษาความเป็นผู้นำ ขณะที่ยุโรปใช้มันเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ในโลกที่อำนาจกำลังเปลี่ยน

บทบาทของประเทศนอกสมาชิก: ระเบียบความมั่นคง เชิงขยาย

จุดที่น่าสนใจที่สุดของฟอรัมปีนี้ คือ การเปิดเวทีให้ประเทศ “พันธมิตรนอกสมาชิก” (Partners) เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และแม้แต่ประเทศในอาเซียนบางประเทศเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการขยายอิทธิพลเชิง

ยุทธศาสตร์ของ NATO ออกจากภูมิภาคแอตแลนติกเหนือไปสู่ “อินโด-แปซิฟิก” ในเชิงยุทธศาสตร์ การเปิดรับพันธมิตรนอกกลุ่มนี้สะท้อนว่า NATO กำลังเปลี่ยนจาก “Regional Security Organization” ไปสู่ “Global Security Platform” โดยใช้แนวคิด “Partnership for Global Security” ที่เน้นการร่วมมือในประเด็นเทคโนโลยี การรับมือภัยไซเบอร์ และการจัดการห่วงโซ่อุตสาหกรรมความมั่นคง ประเทศอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วม เพราะมองว่า NATO เป็นพันธมิตรสำคัญในการรับมือจีน ส่วนออสเตรเลียมองว่า NATO เป็นช่องทางในการพัฒนาเทคโนโลยีการป้องกันร่วมกับยุโรป การขยายตัวเช่นนี้ทำให้ NATO มีบทบาทเป็น “กลไกประสานข้ามภูมิภาค” ที่คล้ายกับการสร้างแนวร่วมทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมระดับโลก ในอีกมุมหนึ่ง นี่คือการสร้าง “เครือข่ายการเมืองของห่วงโซ่อุตสาหกรรม” (industrial alliance politics) ที่ตัดผ่านพรมแดนภูมิรัฐศาสตร์เดิม การที่ประเทศนอกสมาชิกสามารถเข้ามามีส่วนร่วมสะท้อนถึงการบูรณาการเชิงระบบระหว่างโลกตะวันตกกับพันธมิตรที่มีแนวคิดสอดคล้องกัน แม้ไม่ใช่สมาชิก NATO อย่างเป็นทางการ แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างความมั่นคงใหม่ที่เชื่อมโยงกันผ่านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

การแบ่งปันเทคโนโลยีทางทหาร: พรมแดนใหม่ของความร่วมมือและการแข่งขัน

หัวใจของฟอรัมปี 2025 คือ “การแบ่งปันเทคโนโลยีทางทหาร” (Defense Technology Sharing) ภายใต้สภาพแวดล้อมที่การแข่งขันด้านนวัตกรรมทหารเข้มข้นที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เทคโนโลยีใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), อาวุธพลังงาน directed-energy, ระบบโดรนอัตโนมัติ, และการสื่อสารผ่านควอนตัม ถูกหยิบยกขึ้นมาหารืออย่างเข้มข้น สิ่งที่ NATO พยายามทำคือการสร้าง “แพลตฟอร์มความเชื่อใจร่วม” ระหว่างรัฐและ

เอกชน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีได้โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศ การประชุมครั้งนี้ได้ผลักดันแนวคิด NATO Innovation Fund ซึ่งเป็นกองทุนสนับสนุนเทคโนโลยีป้องกันประเทศระดับพันล้านยูโร โดยมุ่งให้บริษัทสตาร์ทอัพในประเทศสมาชิกและพันธมิตรสามารถเข้าถึงทุนและเครือข่ายของ NATO ได้ การแบ่งปันเทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเศรษฐกิจ แต่คือการเมืองของ “ความไว้วางใจเชิงยุทธศาสตร์” (Strategic Trust) เพราะการเปิดเผยเทคโนโลยีทางทหารย่อมหมายถึงการแบ่งปันอำนาจระหว่างรัฐในบางระดับ การสร้างระบบการป้องกันร่วมจึงต้องอาศัยกลไกทางการทูตควบคู่กับกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ข้อตกลงว่าด้วยการควบคุมการส่งออกเทคโนโลยีทางทหาร (Arms Trade Treaty) และกรอบความร่วมมือด้านไซเบอร์ อย่างไรก็ตาม การแบ่งปันเทคโนโลยีใน NATO ยังเผชิญกับข้อจำกัด เช่น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจำกัดการส่งออก และความแตกต่างด้านมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศสมาชิก การสร้างกลไกกลางเพื่อ “กำหนดมาตรฐานร่วม” จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประเด็นหลักของการประชุมปีนี้

NATO ท่ามกลางรัสเซียและจีน: ความท้าทายของยุคหลังสงครามเย็น

เมื่อพูดถึง NATO ย่อมหนีไม่พ้นการกล่าวถึงรัสเซียและจีน ซึ่งเป็น “คู่แข่งชั้นเชิงยุทธศาสตร์” ที่ท้าทายโครงสร้างอำนาจของตะวันตกมาโดยตลอด การประชุมปี 2025 เกิดขึ้นในหัวเวลาที่สงครามรัสเซีย-ยูเครนยังไม่ยุติ ความตึงเครียดในทะเลบอลติกและทะเลดำยังดำเนินต่อ และจีนเองก็ขยายอิทธิพลในเอเชียกลางและแอฟริกาอย่างต่อเนื่อง รัสเซียมอง NATO Industry Forum ว่าเป็น “ปฏิบัติการอุตสาหกรรมแห่ง

การกดดัน” เพราะการสร้างความร่วมมือเชิงเทคโนโลยีและการเพิ่มกำลังผลิตอาวุธของ NATO ย่อมหมายถึงการขยายขีดความสามารถในการยับยั้งรัสเซียในทุกมิติ ขณะที่จีนมอง NATO เป็น “สัญลักษณ์ของการฟื้นคืนอำนาจตะวันตก” โดยเฉพาะการที่ NATO เริ่มพูดถึง “อินโด-แปซิฟิก” ในฐานะภูมิภาคแห่งความมั่นคงร่วม ในมุมมองเชิงทฤษฎี ความสัมพันธ์ NATO-รัสเซีย-จีน เป็นภาพสะท้อนของ Security Dilemma หรือ ภาวะหวาดระแวงด้านความมั่นคง ยิ่งฝ่ายหนึ่งเสริมกำลังป้องกัน อีกฝ่ายก็ยิ่งรู้สึกถูกคุกคาม และตอบโต้ด้วยการเสริมกำลังเช่นกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ “วงจรแห่งอาวุธ” ที่ไม่มีจุดจบ อย่างไรก็ตาม NATO พยายามใช้แนวทาง “Deterrence through Innovation” หรือการยับยั้งผ่านนวัตกรรม โดยหวังว่าการพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันใหม่ ๆ เช่น ระบบ AI-based Command Control และระบบตรวจจับภัยคุกคามล่วงหน้าจะทำให้การโจมตีเชิงรุกของฝ่ายตรงข้ามกลายเป็นสิ่งที่ “ไม่คุ้มค่า” นี่คือการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์จากการยับยั้งด้วยจำนวน (deterrence by mass) ไปสู่การยับยั้งด้วยคุณภาพ (deterrence by capability) ซึ่งเป็นหัวใจของยุคหลังสงครามเย็นใหม่

การออกแบบอนาคตของ NATO ในระเบียบโลกหลายขั้ว

NATO Industry Forum 2025 มิใช่เพียงการประชุมเชิงเทคนิค แต่เป็น “สัญญาณเชิงอารยธรรมทางยุทธศาสตร์” ที่บ่งบอกว่าโลกกำลังก้าวสู่ยุคของการแข่งขันเชิงเทคโนโลยีที่ผูกโยงกับอุดมการณ์และภูมิรัฐศาสตร์อย่างแนบแน่น โลกหลังสงครามเย็นมิใช่โลกแห่งความร่วมมือ หากแต่เป็นโลกแห่งการจัดสมดุลอย่างต่อเนื่องระหว่างมหาอำนาจและพันธมิตร สำหรับ NATO ฟอรัมนี้คือเวทีสร้าง “พันธมิตรอุตสาหกรรมแห่งอนาคต” ที่ต้องทำหน้าที่ 3 ประการสำคัญคือ 1. **รักษาสมดุลระหว่างสหรัฐอเมริกาและยุโรป** โดยเปิดพื้นที่ให้ยุโรปสร้างความเป็นอิสระเชิงเทคโนโลยี แต่ยังคงอยู่ในกรอบของ NATO เพื่อหลีกเลี่ยงการแตกแยกของโลกตะวันตก 2. **ขยายความร่วมมือไปยังพันธมิตรนอกสมาชิก** เพื่อสร้างแนวร่วมเชิงยุทธศาสตร์ข้ามภูมิภาค โดยเฉพาะในอินโด-แปซิฟิกที่จีนกำลังขยายอิทธิพล การเปิดพื้นที่ให้ประเทศอย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และออสเตรเลียเข้าร่วม คือการขยายแนวป้องกันทางอุดมการณ์ไปสู่ระดับโลก 3. **ปรับยุทธศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อการยับยั้งเชิงรุก (Active Deterrence by Innovation)** ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 NATO ต้องไม่เพียงสร้างอาวุธ แต่ต้องสร้างระบบนิเวศทางนวัตกรรมที่ยั่งยืน เพื่อให้การป้องกันประเทศเป็นผลผลิตของความร่วมมือ มากกว่าการแข่งขัน ในเชิงข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ NATO ควรดำเนินการในแนวทางต่อไปนี้ 1. **สร้าง โครงสร้างความร่วมมือด้านเทคโนโลยีแบบเปิดแต่ปลอดภัย (Open but Secure Architecture)** เพื่อให้การแบ่งปันเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกเกิดขึ้นได้โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงภายใน การพัฒนาโครงสร้างข้อมูลร่วม (Secure Cloud for Defense Industry) จะช่วยสร้างความเชื่อถือนระหว่างภาครัฐและเอกชน 2. **ยุโรปควรใช้เวที NATO Industry Forum เป็นกลไกสร้างอัตลักษณ์ด้านความมั่นคงของตนเอง** โดยพัฒนาเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์ภูมิภาค เช่น ระบบป้องกันไซเบอร์พลังงาน หรือระบบอุตสาหกรรมป้องกันภัยข้ามพรมแดน สิ่งนี้จะช่วยให้ยุโรปไม่เพียงเป็นผู้รับเทคโนโลยีจากสหรัฐฯ หากแต่เป็นผู้ออกแบบแนวคิดความมั่นคงของตนเอง 3. **NATO ควรใช้แนวคิด “อุตสาหกรรมเพื่อสันติภาพ” (Industry for Peace)** ในการสื่อสารทางการทูตต่อรัสเซียและจีน เพื่อชี้ว่า การพัฒนาเทคโนโลยีไม่ใช่การทำลาย แต่เป็นการสร้างสมดุลเชิงป้องกัน การสื่อสารเช่นนี้จะช่วยลดความเข้าใจผิดและหลีกเลี่ยงการขยายวงของสงครามเย็นใหม่

ท้ายที่สุด NATO Industry Forum 2025 คือจุดเริ่มต้นของ “ระเบียบความมั่นคงเชิงนวัตกรรม” ที่จะกำหนดทิศทางโลกตะวันตกในศตวรรษที่ 21 โลกหลังสงครามเย็นใหม่มิใช่โลกแห่งการแบ่งขั้วแบบเก่า หากแต่เป็นโลกที่เทคโนโลยี กลไกตลาด และความมั่นคงถูกทอเข้าด้วยกันอย่างแนบแน่น อนาคตของ NATO จึงไม่ได้อยู่ที่จำนวนฐานทัพหรือขีปนาวุธ แต่อยู่ที่ความสามารถในการสร้าง “เครือข่ายแห่งความไว้วางใจและนวัตกรรม” ที่เชื่อมโลกให้มั่นคงยิ่งขึ้นท่ามกลางความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้นทุกขณะ

พ.อ. หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.กก.วทบ.

อ้างอิง

1. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_238336.htm NATO-Industry Forum 2025 Rearming NATO – Innovate, Accelerate, Sustain
2. <https://www.youtube.com/watch?v=zEza6fjUBFI> Speech by the NATO Secretary General at the NATO-Industry Forum, 06 NOV 2025
3. <https://thestandard.co/nato-summit-2025-defense-budget-trump/> จัปตา NATO Summit 2025: ถกเพิ่มงบกลาโหม เตรียมความพร้อมหากทรัมป์ถอนตัว
4. <https://www.act.nato.int/activities/nato-industry-forum/> ฟอรัมอุตสาหกรรมนาโต้